

A TENGERPART

POLITIKAI NAPILAP.

X évfolyam.

FIUME, péntek 1913. június 6.

125. szám

Megjelenik naponta a délutáni órákban.
Szerkesztőség és kiadóhivatal (telefonszám 229).
Fiume, Gradinata del Sasso Bianco 3. I em.
Nyomda telefonszáma (iapzárta előtt) 400.

Felelős szerkesztő:
MURAI JENŐ.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egész évre 24 kor. | Negyedévre 6 kor.
Félévre 12 kor. | Egy hónapra 2 kor.
Egyes szám ára Fiumében 6 fillér.
Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 60 fillér.

Miért nincsen magyar tudomány?

Magyarországon vannak tudósok, akik nemes önfeláldozással szolgálják az emberi haladást és tökéletesedést, azonban mindenki tudja, hogy dacára annak, hogy a magyar tudósok között számos kiváló tehetség akad, számos olyan ember, akit szívesen elismer és fölkarol a külföld is, Magyarországon nincsen tudomány. Mert a tudomány már bizonyos szervezethez, bizonyos állandósághoz kötődik, Magyarországon azonban azok közt, akik tudományos kérdésekkel foglalkoznak, akik tudományos kérdésekkel bibelődnek, épenséggel nincsen semmiféle szervezett, abban a munkában, mely itt tudományos téren folyik, nincsen semmiféle egyöntetűség, akik dolgoznak valamennyien, mintha vadonban dolgoznának. Mi nálunk véletlenül lesz a tudós, magától, a semmiből, és valóságos isten csodája, hogy azokból a milliókból, akik ebben az országban élnek néha napján mégis kiválik egy-egy igazi tudós, aki nemcsak sarlatánja, hanem csak kőklerje a saját tudományának, hanem komoly művelője és érdemes munkása a szakmájának.

Miért van ez így? Hosszu magyarázat helyett egy gyakorlati példát mondunk, ebből megérti az olvasó, hogy ötlábu borjunál, bölesek kövénél, éjfélnél fölkelő napnál miért nagyobb csoda ebben az országban egy

„A Tengerpart“ tárcája

Elveszett boldogság.

Guschof Demetert, az orosz, nyájasan köszöntötte szomszédja, a suszter.
— Adjon Isten. Hova igyekezel? Mondd Guschof, miért nem küldöd feleségedet is le a bányába dolgozni.
— Mert nem akarom. Mert utállak benneketek mind, akik apák, férjek vagytok és leányaitokat, meg házatok asszonyát igába fogjátok, mint a barmot.
— Látszik, hogy nem vagy avoldi.
Avoldnak neveztek ugyanis azt a bányafalut, ahol Demeter már tíz év óta dolgozott.
— Ember vagyok, férfi. És van anyyi erőm és önérzetem, amivel megbirom a magam és páromnak kenyerét keresni, meg az asszonyfelül is valamiképp. Szégyeljük meg azokat ti többiek. Már a biblia is úgy beszél, hogy Ádám kereste meg verejtékes homlokával családját kenyerét. Mit akarsz a feleséggel. Szép, jó, megérdemli, hogy a ház asszonya, nem pedig szolgálója legyen.
— Jó, jó — mordta a kegyeslelkű szomszéd — de nem jutott még eszedbe, hogy az asszony tulságosan sokat van egyedül. Még utoljára is megunhatná jó dolgát.
— Mit akarsz ezzel mondani, mi? A suszter vállába huzta nyakát és esufondá-

tudós, aki csakugyan igazi tudós és aki nem menekül ebből az országból, hanem a mellett, hogy magyar, tudós marad.

Az Orvosegyesület legutóbbi ülésén Detre László, egyetemi tanár előadást tartott egy bizonyos Abderhalden nevű hallei orvos módszeréről, melynek segítségével már akkor csalhatatlanul meg lehetett állapítani azt, hogy egy asszony várandós állapotban van-e, vagy nincsen, amikor az eddigi módszerek szerint az orvos még semmi bizonyosat sem mondhatott. A módszer egy vérvizsgálati eljárás és minden orvos fontos és érdemes dolognak tartja azt, hogy végre csakugyan sikerüljön föltalálni egy ilyen metódust, mely a jövődöbéli anyaságok már annak hetedik, nyolcadik napjában megmutatná. Az előadást érdeklődéssel hallgatták a magyar orvosok is, azonban az előadás tulajdonképpen szenzációja nem volt az, amit ez után az előadás után tartott föl-szólalásában Tóth tanár mondott. Tóth tanár elmondta, hogy egy fiatal magyar orvos még ötödéves medikus korában fölfedezett egy hasonló eljárási módot, őt kérte meg annak idején, hogy kísérleteiben támogassa, a fiatal orvosnövendéknek megengedte azt, hogy az ő laboratóriumában folytassa a kísérleteket, amelyek így az ő közvetlen ellenőrzése alatt történtek meg. És e fiatal magyar orvos módszere sokkal jobb és sokkal megbízhatóbb, mint a hallei doktoré. A hallei doktor módszere sokkal nehezebb, bonyolódottabb, míg a magyar orvosé egyszerűbb, a hallei tanár e mellett az esetek igen sok százalékában téved, ellenben a magyar orvos majdnem csalhatatlan esettintett.

Akkor Guschof Demeter megragadta őt, megrázta és hatalmas rugással ellökte magától.

— Nesze, te undok rágalmazó!

Demeter homlokán mély ránc képződött. A suszter szavai befuródtak agyába és megfeszültek ott. Másnap megfigyelte feleségét. De nem fedezett fel semmit. Akkor megcsókolta szép, erős, barna nyakát szenvedélyes hevességgel, mialatt az asszony szép haját fonta be este lefekvés előtt. Mintha gonosz gondolatait akarta volna elűzni a esőkkel.

Karján vitte fekhelyére és másnap elfeledett mindent.

Egy héttel utóbb a suszter feleségével találkozott. Ez anélkül, hogy megállította volna, valamit sugott feléje. Mire föleszmélt eltűnt mellőle az asszony.

Es annak a napnak éjfélnél észrevette, hogy otthon feledte az olajos kannának kulcsát. Gépész lévén, erre feltétlenül szüksége volt. Elzárta tehát a gépház ajtaját és hazarohant. Ott óvatosan nyitotta ki a kaput. Idegei megfeszültek és szeme mereven feszült a hátulsó szobának gyengén világított ablakára. Mintha azon túl, odabenn kacagtak volna — ketten.

Es akkor kinyitott az ablak, mire Guschof észrevétlenül a sötétbe huzódott. Széjjelbontott hajjal hajolt ki azon a felesége és közvetlen mellette egy sápadt, élveteg, kes-

lan a diagnózisában. A magyar találmány tehát minden tekintetben jobb és különb, mint a német találmány, nem is szólva arról, hogy korábbi is, mint a németé.

Hogy van az mégis, hogy a magyar orvosszövetségben mégis a német tanár találmányát ismertetik és egy nemes gondolkodású, kiváló tudós csak úgy mellékesen van alkalma fölhozni azt, hogy a magyar ember sokkal jobban és különben föltalálta azt az eljárást, amelyet ime még Németországból is érdemes volt ide portálni. Erre a kérdésre is megfelelt Tóth tanár: azért van ez így, mert amikor a fiatal magyar tanár kipróbált és föltétlenül bevált találmányával kopogott az orvostudományos testületek kapuin, mindenütt rideg ellenségeskedés fogadta. A német orvos tökéletlen módszerét importálják, egy magyar orvosprofesszor vég nélküli előadást tart róla, azonban a fiatal magyar tudós nem adtak alkalmat arra, hogy találmányát a kollégáknak bemutassa. Szerencse, hogy a magyar határon kívül még van ország, még van kultúra, mert a fiatal magyar orvost ma a külföldön ünneplik azért a találmányért, melyre Tóth szavai szerint az idehaza való idősebb orvoskollégák az ajkukat biggyesztették.

Idehaza azonban még akkor is, amikor olyan orvosjelesség, mint Tóth, tanubizonyosságot tesz a fiatal magyar tudós zseniális találmányáról, az idősebb orvoskollégák ajkbiggyesztve fogadják a fölfedezés hírért és ugyan az a Detre tanár, aki messze Haléba fárad el azért, hogy importáljon egy kis tudományt, még mindig megmarad a le-

keny férfiarc.

Guschof Demetert mintha ostorral verték volna. Összeszorította fogát és visszatartott lélegzettel figyelt. A férfi elvonta az asszonyt onnét és becsukta az ablakot.

Vad ugrásokkal indult Demeter az utca felé. Annak keresztvezésénél leült egy padra és várt. Erre kell jönnie a gazembernek.

Hideg volt s a zord szél majdnem földig hajtotta a fák ágait.

A bánya órájának ütése élesen, hivólag hangzottak.

Demeter egykedvűen számíalta. Gép és a felvonószijszak közömbös dolgok voltak előtte. Ő kész volt a világgal. Csak egyetlen számadást kell még elintéznie.

De ezzel várni kell. Várni, míg a kutya elillan a házból. A falu órájában is kongtak az ütések. Aztán egyszerre esend lett.

Demeter nyilaló fájdalmat érzett mellében. Mintha kést forgatnának abban.

Remegni kezdett. Miért nem jön? Miért nem jön még a kutya? A kutya. Miért?

Es akkor eszébe jutott a suszter felesége. Micsoda ocsmány szavakat mondott az ő nejeről. És ime — igaza volt.

Kezére támasztotta fejét. Villángyorsan eszébe jutott a multnak minden emléke. És most a beestelen asszony, aki életének minden öröme volt...

Oh, miért is nem jön még az a kutya! De hiszen ő tud várni és összeszorított

kicsinylés álláspontján.

Miért? Miért ez a nagy ellenszenv az ellen, amikor a magyar ember, fiatal, törekvő pályatárs próbál valamit? Lehet, hogy többek közt azért is, mert a hallei kolléga, akármilyen híres ember lesz is, nem jön Magyarországra, nem jön Budapestre mánásasszonyokat és gazdag lipótvárosi asszonyokat kezelni, míg a fiatal Rosenthal nevű magyar fiu komoly veszedelemmel is fenyegethetné az orvosátúr urak praxisát. Azután a sok kicsinyes hiúság, sok kicsinyes féltékenykedés, apró emberi gyöngeségek és komizságok egész gyűjteménye. Detre tanárhoz kérdést intézett egy fővárosi lap, hogy mi történt tulajdonképpen minap az orvos-egyesületben? A tanár azonban a kérdésünkre kurtán válaszolt:

— Kérem szépen, a dolog nem tartozik a nyilvánosság elé!

A mi véleményünk szerint azonban a dolog igenis épen a nyilvánosság elé tartozik, mert ez az oka annak, a mit fentebb kérdeztünk, hogy miért nincsen Magyarországon tudomány? Hát ezért nincsen, mert Detre tanár ur és kollégái ajkbiggyesztve fogadják azt, ha egy-egy fiatal kolléga, mert az élelmesebbek, az ügyesebbek, a már megérkezettek utját állják azoknak, akik már ezután akarnak megérkezni. Azért nincsen, mert a német tudós selejtes munkáját nagy gaudiummal idehozzák, ellenben a fiatal magyar orvost a tökéletes találmánnyal egyetemben kidobják. Csoda-e, ha a legtöbb fiatal tudósban ilyen fogadtatás után egyszerűen belefojtódik a tudomány és elmegy körorvosnak Píriposra? Csoda-e ha az, aki nem hiszi el vakon a nagy tanárok lekicsinylésének és gunyjának azt, hogy értéktelen dolgot művelt, az kimegy külföldre és ott igyekszik hasznosítani azt a zseniálitást, mely mégis csak a magyar elemnek és a magyar földnek a terméke.

Mert ne felejtjük el: nem minden fiatal magyar tudós mellett áll a tudományos önzetlenségnek és nemeslelkűségnek olyan példányképe, mint Tóth tanár. Amikor ennek a régi és érdemes tudósnak az alakja úgy áll előtérben, ahogy egy fiatal és elnyomott az országból kiüldözött tehetséget karon fog és támogat, még sötétebb lesz a háttérben nyüzsgő érdekszövetség rideg és durva önzése.

Elég sajnós, ha ebben az országban az olyan tudósok, mint Tóth tanár a kivételek

ököllel várt. Aközben eltörődött a multnak minden emléke lelkéből s csak a jelen gyalázata élt előtte.

Hát ennyire jutott.

Arnyék osont a fason keresztül, mely háza irányából vezetett erre. Demeter felugrott. Nyugodt volt, hideg, mintha elállt volna szívének dobbanása egészen.

Az arnyék egyre közelebb jött. A keskeny fehér arc a kielégített kéjtől ragyogott. Az út kavicsai zörögtek. Akkor ő eléje állt az érkezőnek.

— Gossaert Gerten, aki nem akartad elvenni feleségemet annak idején, mert szegény volt, miért jössz most erre?

A megszólított hangja reszketett, a hogy felelt:

— Gusehof Demeter, már visszajöttél?

Demeter nem felelt, akkor az éjszaka lovagja megpróbált menekülni.

De ez megragadta karját és felordított:

— Hohó, ne menj! Nekünk még beszélni valónk van egymással.

— De csak ne most, éjfélkor. Különben is fádom, engedj el!

— Csak jöjj. Gondoskodni fogok róla, hogy kimelegedjél.

Akkor a férj elvonszolta magával vetélytársát és hasztalan iparkodott ez menekülni, nem birt az erős karok közül.

— Jöjj csak kedvesem, semmit sem használ ellenkezésem.

és azok a tudósok vannak többségben, akik külföldről importálják a selejtest, itthon pedig nem ismerik el és elnyomják a tehetséget.

Steckenpfeld liliomtejszappan

elérhetetlen hatású szepők eltávolítására és nélkülözhetetlen szer arc és bőrápolásra, mit számtalan elismerőlevéllel bizonyíthatunk. Gyógytárakban, drogeriákban, illatszert és fodrász üzletekben 80 fillérért kapható. Szintugy páratlan hatású női kézpolásra a Bergmann „Manera” liliomkrémje, mely tubusokban 70 fillérért mindent kapható.

Ujdonságok.

A VIZSGAHÓNAP.

Rózsanyiló nyárelő havának harmatos reggelein fiuk, lányok zibonganak a fülemülés, sárgarigós ligetben. Azaz nem is nagyon zibonganak szegények, inkább bágyadtan és sápadtan ödöngenek árnyékban és napsütésben, öregek kelletlenséggel hadarva mindenféle ostoba bölcsességeket. Nem illatos rózsákat szednek ők, míg tart a szép nyár, hanem elszórák ifjúságuk rózsabimbóit Caesarnak, Ciceronak és egyéb ezerosztendős jeleseknek rég elporlott esont jaira, készülvén a sirások és fogesikorgatások ama napjára, mely közönségesen vizsgának nevezik.

Mindebből pedig ne vessék sietve levonni a divatos konkvenziát: le a vizsgával, mert ádáz gyermekkinzás az és üres formáság és etikátlan szerenesejáték. Ez így egészben nem igaz, ez az ítélet elfogultságában egyoldalú és túlzásaiban igazságtalan. A rendszer bizonyára más, de nem megsemmisíteni, hanem reformálni kell. Persze, a reformnak okosnak kell lenni, nem olyanoknak, amelyek a fűrésztövizzel a gyermeket is kiönti.

Nem az a baj, hogy a diáktól számonkérnek, hogy mit tud, hanem az, hogy töméredek ostobaságot kell neki tudni. Először a tananyag felét kell kisöpörni és azután megreformálni a vizsgát, amelyre tanárnak és növendéknek egyformán szüksége van.

A mai vizsgarendszer nem igen felel meg a célnak. Egyrészt kísérleti állomást csinál a silány és elhullásra való anyag megmentésére, másrészt minden tanulóra kiterjedve, alaposág nélkül, szűk időhatárok közt nem egyszer csakugyan lutrit csinál a vizsgából.

A keskeny hegyi ösvényen mentek fölfelé. Alattuk zugott a folyam. Az út egyre meredekebb lett. Kövek gurultak el lábaik alatt le a mélybe.

— Átkozott mélység ugy-e, Gerten?

Végre fönn voltak a tisztáson. A férj padra kényserítette barátját. Egész testében remegve ült ez ott és szemében állati félelem tükröződött.

— Ül egyenesen, te kutya!

Ugy tünt fel, mintha a csabító lovagnak borzalma gyönyört szerezne a férjnek. Lásan vont a élő késeit öve mellől.

— Látod, arra fog vinni utad a mélybe!

Mint örült ugrott fel Gerten és rohant Demeterre. Ugy birkóztak, mint két vadállat. Némán, dühös felindultságban.

Egész szikladarabok dübörögtek a mélységbe. A védőrács ropogott.

Aztán iszonyu üvöltés hangzott fel.

Gerten leharapta Demeternek ujját.

De akkor már nem ismert a férj dühe határt és vad erővel kapta fel ellenfelét és széles ívben dobta át a korlátot a mély vizbe. Tulnan tiszteres visszhang adta vissza a loesesanás zaját.

Demeter fellélegzett. Leharapott ujjá helyét átsavarta zsebkezdőjével és megindult le a völgy felé. Egész távol kelet felől vörös sáv látszott az égen.

Az országoton megállt.

Ettől oldalt feküdt háza. Kisérteties fe-

Kidobják az írásbeli vizsgát és gyorsított szóbeliakkal — amiből 2-3 perc jut egy növendékre — komlikáltta teszik az egész műveletet és irreálissá az eredményt.

Nem eltörülni kell a vizsgát, hanem szigorubbá, komolyabbá tenni, mint most, de egyszerűbbé és méltányosabbá is. Az elemi iskolában maradjon meg naivnak és ünnepmítálóknak, ott csak szavalgassanak, dalolgassanak a csipetnyi tudósok s kitüntetés legyen, ha valakit feleltetnek. A felsőbb iskolákban pedig két csoportra kell osztani a vizsgázókat: a gyöngékre és az erősekre.

A közepes, tucat diákokat fölösleges vizsga alá vonni s ettől a ballaszttól minden gondolkodás nélkül meg lehet kimélni az intézményt. Talán legméltányosabb volna az ilyeneknek szabad tetszésére bízni: megmaradnak-e szürkességükben, vagy beállnak a jelességért versenyzők közé. Ezek a jelek adnák meg a vizsgák eminens részének igazi tartalmát.

A másik csoportba a gyöngék tartoznának, akiknél arról kell dönten, átbocsátható-e, vagy sem. Akár csekély tehetség, akár erkölcsi hibák miatt maradtak el: a vizsga arravaló, hogy kellő ellenőrzés mellett, a szülők jelenlétében állapítsák meg az elmaradottságukat. Ha nem lehet megállapítani, mert az eredmény megüti a közepes mértéket: a gyerek segített magán, ha nem, minden érdek azt kívánja, hogy az ilyen növendéket ne eresszék tovább a neki való úton, hol csak terhe volna magának is, másoknak is.

Ilyen volna a legjobb reformja a vizsgarendszernek. Minden jóra való tanuló munkába fogna, kötelelességre készítetne és becsúgyra lobbantana. Rendet tartana az iskolák belső, a gyermekek szellemi életében s a szelektív előmozdításával a társ egyensúly ügyének tenne hasznos szolgálatot.

S hogy sietve meg kellene csinálni, arra a központi statisztikai hivatal évkönyvei szolgálnak a legvitathatatlanabb indokot. Az utolsó tizenöt év alatt elkövetett gyermek öngyilkosságok — közel 400 a számuk — kilenvenhárom százaléka júniusra esik, rózsanyiló nyárelő most kezdődő szép havára.

— **Uj révbiztos.** Wickenburg István gróf kormányzó, mint a tengerészeti hatóság elnöke, Huszár Kálmán hosszujáratu kereskedelmi tengerészkapitányt ideiglenes minőségű révbiztossá nevezte ki.

— **A Farkas Susákon.** Susákon néhány nap óta egy szerb szintársulat játszik. A társulat tegnap Molnár Ferenc nagysikerű vigjátékát: A Farkast hozta színre a közönség élénk tetszése mellett.

hérségben világított a hajnali szürkületben. Egyik ablakból világosság látszott. A ház kéménye füstölni kezdett. Hosszu, szürke oszlop. Fönn megszelesedett, mint egy sötét halotti lepel.

Ez volt Gusehof Demeter szerelme. A felkelő napot nézte. Távol a láthatáron nagy sötét fák látszottak ide, mintha csupa férfi lett volna valamennyi, aki sirás köppenyt visel vállán. Föléjük úgy borult az ég, mint valami dóm kupolája.

Egy sereg asszony ment el mellette. A bányához igyekeztek. Amikor meglátták Demeter, barátságosan köszöntötték. Némelyik kíváncsian tekintett utána. Demeter kilyik kíváncsian tekintett utána. Demeter kilyik köpött és arra gondol, hogy holnap feleség is ezeknek a társaságában lesz. Akkor teljesedik a nép akarata, akik irigyelték eddig. Nem is érdemel mást ez a piszok nép, mint hogy a csille elé fogják. Mint az igavonó állatot. És úgy is bánjanak vele, mint az igavonó állattal. Mindig szíjkorbácsesal járva háta mögött.

Kinyújtózott és lerázta magától mindazt, ami eddig életének tartalma volt. Nagyra nyitott szemmel ment a nap irányában. Mindig tovább az aranyosan csillogó égbolt felé.

És egyszer sem fordult vissza.

És a nagy, sötét fák összeesukódtak feje fölött.

P. Z.

— **Görög mérnökök Fiumében.** Papailiopoulos görög állami főmérnök tegnap több görög mérnök kíséretében Fiuméba érkezett és itt megsejmelte a kikötőt. A görögök ma reggel Berlinbe utaztak, hogy Gauer titkos tanácsos, a charlottenburgi műegyetem tanárával értekezzenek a szaloniki kikötő bővítése ügyében. A görögök ugyanis Szalonikiben új kikötőt, punto frankot és pályaudvart akarnak építeni, ami körülbelül 100 millióba kerül. Az építés helyes megoldása miatt utaznak a híres német szakértőhöz.

— **A rappresentanza ülése.** A városi képviselőtestület holnap, pénteken este hat órakor ülést tart a következő napirenddel: Bejelentések, indítványok, interpellációk. Új fizetésrendezési tervezet a városi kórház részére. A pulazi és plassei vízvezeték ügyében kiküldendő bizottság megválasztása. Új tornatanári állás. A cosalai iskola fürdőberendezésének költségfedezése. Indítvány városi telkeknek szabályozás céljából való megvásárlására. Költségvetés a drenovai templom orgonájának beszerzésénél. A drenovai templom vezetőségének kérelme egy plébánosi lak építése ügyében. A gyermekbarát egyesület kérelme a rappresentanza 1912. június 21-iki 11.790 számú határozatának megváltoztatására. Telekcsere egy utca szabályozása miatt. A Commercio-téren építendő illemhely ügye. Pótkérések egy calle della Loggiai teleknek utcaszabályozás céljából való megvásárlására. A via Parini szabályozása. A Commercio-tér keramit burkolatának kiegészítése. Az Eneo-patak szabályozása. A grohovoit út javítása. Kérelem a via Industriai iparvágányok meghosszabbításának engedélyezésére. Csatornaépítés a Torrettán és Belvederen. Kérelem a városi éimer használatának engedélyezésére. Kisebbségek.

— **Állami orvosok a Cunard gőzösein.** A belügyminisztérium a múlt évben elhatározta, hogy a Cunard magyar-amerikai vonal gőzösein a magyar orvosokat állami jellel ruházza föl. Ennek életbeléptetése főként azért történt, mert a kivándorlást a múlt év végén korlátozták. A tervezet szerint minden kivándorlási gőzösré egy-egy állami magyar orvos kerül. Hasonló állást létesítenek a kivándorlás házában is, a hol az orvos megvizsgálja a kivándorlókat.

— **Közgyűlés.** A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet (fiumei osztálya) f. hó 8-án, vasárnap d. e. 11 órakor tartja az osztály új helyiségében (Máv. 33. sz. raktár, Viale Fr. Deák) évi rendes közgyűlését, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A titkár jelentése. 3. A pénztáros és számvizsgáló bizottság jelentése. 4. A tisztikar és a választmány lemondása és új tisztikar és választmány választása. 5. Esetleges indítványok.

— **A torpedógyár fiókja.** A Whitehead torpedógyár — mint értesülünk — fiókgyárat állít fel a Toulon melletti Tropezben, mert nem nézheti ölbe tett kezekkel, hogy a francia Schneider és az angol Wimmer-gyár milyen veszedelmes konkurrenciát csinál neki. A francia kormány már jó pár évtizedre engedélyt adott a torpedógyárnak, hogy a part mellett 20 kilométer hosszú és 20 kilométer széles tengerrészen a céltutajokat felállíthassák.

— **Hangverseny.** A Maria Immaculata intézet jun. 8-án d. u. fél ötkor intézeti helyiségeiben (Pehlin) a növendékek és a tanárok közreműködésével jótékony célú hangversenyt rendez, amelyen különféle zene- és énekszámok fognak előadásra kerülni. Be-

lépti díj felnőtteknek 1 korona, gyermekeknek 40 fillér. A bevétel jótékony célra fordítatik. A műsor teljesen magyar lesz és az intézet vezetősége ezúton hívja meg Fiume uri közönségét a sikerültnek ígérkező hangversenyhez.

— **Vizsgák.** Az állami polgári fiúiskola vizsgálatainak sorrendje az 1912—13-ik tanév végén.

Nyilvános tanulók vizsgálatai: Junius 13-án reggel 8 órakor vizsgálat a hittanból az összes osztályokban.

Junius 16-án reggel 8 órakor az I. a) és I. b) oszt. vizsg. az össz. tárgyakból.

Junius 17-én reggel 8 órakor az I. c) és II. a) oszt. vizsg. az össz. tárgyakból.

Junius 18-án reggel 8 órakor a II. b) és II. c) oszt. vizsg. az össz. tárgyakból.

Junius 19-én reggel 8 órakor a III. a) és III. b) oszt. vizsg. az összes tárgyakból.

Junius 20-án reggel 8 órakor a IV. a) oszt. vizsg. az összes tárgyakból.

Junius 22-én reggel 8 órakor a IV. b) oszt. vizsg. az összes tárgyakból.

Junius 23-án d. u. 5 órakor ének és torna vizsga.

Magántanulók vizsgálatai:

Junius 21-én d. e. 8-tól kezdődőleg zárt írásbeli vizsgálat.

Junius 22-én d. e. 8-tól kezdődőleg szóbeli vizsgálat.

Junius 23-án d. e. 8-tól kezdődőleg szóbeli vizsgálat.

Kereskedő tanonciskola:

Junius 11-én d. u. 4-től kezdődőleg a II. és a III. oszt. vizsgája.

Junius 12-én d. u. 4-től kezdődőleg az előkészítő és az I. oszt. vizsgája.

A rajzok és a kézügyességi (slöjd) munkák a vizsgálatok napján megtekinthetők.

Junius 28-án reggel 9 órakor hálaadó isteni tisztelet a Kapucinusok templomában. Ezt követi az évszázó ünnepély és a bizonyítványok kiosztása az állami polgári fiúiskola ének- és zene-termében. (Állami iskolaépület II. emelet. Bejárat a via Pomerio-ban lévő II. számú kapun).

Ezen nyilvános vizsgálatokra, a rajz- és slöjd-munkák kiállítására, valamint az évszázó ünnepélyre ugy a t. szülők, mint a tanügyi barátai tisztelettel meghívottnak.

— **Cápa a trieszti kikötőben.** Triesztből jelentik: A nagy forrósággal beköszöntött nyár meghozta az első cápát is. Tegnap este 8 órakor a trieszti régi kikötő hullántörőjénél két halász fogta el a 3-4 hónapos tengeri szörnyet, amely még csak másfél méter hosszú.

— **A lencsepályázat eredménye,** melyet hetek óta szivszorgva lestek, a Képes Hét legújabb számában jelent meg. Az ország-szerte méltán feltűnést keltett pályázat boldog nyertesait teljes nevével és címükkel hozza a Képes Hét e heti száma.

— **Szerencsétlenség egy tudományos expedición.** Május elején indult el Panfilli Egon korvettkapitány parancsnoksága alatt az osztrák-magyar haditengerészet Najade nevű cirkálóhajója, hogy az évekkal ezelőtt megállapított program szerint nyolcadik tudományos kutató utját végezze az Adriai

tengeren. Az expediciónban Keszlitz Vilmos sorhajókapitány vezetése mellett résztvettek Grund Antal dr. prágai, Kwientniewsky Károly dr. lemergi és Steuer Antal dr. innsbreki egyetemi tanárok, továbbá Leder Herbert dr., Schussnig József dr., Kleb István dr. és Novák Károly dr. egyetemi tanársegédek. A tudósok tengermérési, biológiai és oceanográfiai kutatásokat végeztek a következő utvonalon: Ravenna—Lussin, Ragoznica—Ortona, Vieste—Lagostini, Durazzo—Brindisi. Az expedición tegnap tért vissza kutató utjáról és most jutott nyilvánosságra, hogy az expedición utjában, plakton-kutatás közben, Steuer innsbrucki tanárt sajnálatos baleset érte. Mikor csónakba akart szállni, a kötélhágcsón eleszott, lezuhant és a csónak szélén néhány oldalbordáját betörte. A súlyosan sérült tudóst azonnal a legközelebbi, sebenicói kikötőbe vitték és elhelyezték a dalmát országos kórházban, ahol megoperálták. A Najade különben augusztus havában és novemberben újabb egy-egy hónapos kutató utra indul. Az Adriai északi részét ugyanis az Olaszországgal e tekintetben létrejött megállapodás szerint, Ausztria-Magyarország kutatja át, míg a déli részen ezt a tudományos munkát az olasz haditengerészet Ciclope nevű kutatóhajója végzi.

— **Pozsony—Fiume.** A Pozsony és Fiume közötti közvetlen vasúti összeköttetés eszméje egyre nagyobb területeken hódít híveket. A pozsonyi és környékbeli vállalatok sorban jelentik be csatlakozásukat a terv megvalósítása érdekében megindult mozgalomhoz. Pontos számítások kerülnek napvilágra, amelyek élénken megvilágítják a közvetlen összeköttetésnek az egész Dunántúltra való nagy jelentőségét és fontosságát. Szinte hihetetlen például, hogy ma a darabáru-forgalomban a Levanteból Fiuméba való szállítás alig kerül többbe, mint Fiuméből Pozsonyba. A közvetlen összeköttetés legalább huszonöt százalékos megtakarítást fog jelenteni az érdekelteknek.

— **A kikötőből.** Jun. 5. Érkezett: Francesca osztrák gőzös Triesztből, üresen; Riporto olasz gőzös Licatából, 300 tonna aszfalttal és 570 tonna kénnel; Meran osztrák gőzös Konstantinápolyból, üresen; Szent László magyar gőzös Valenciából 500 zsák rizsszel, 1164 zsák paprikával, 90 hordó festékekkel, 110 hordó olajjal és 100 láda tésztaival; Andrassy magyar gőzös Triesztből, üresen.

Indult: Galicia osztrák gőzös Szmirnába, 320 tonna cukorral, 50 tonna rizsszel, 10 tonna papírral és 85 láda üvegáruval; Mátyás Király magyar gőzös Valenciába, 370 tonna fával, 70 tonna cukorral, 50 tonna habbal, 40 tonna parafinnal és 20 tonna ásványvízzel; Athos német gőzös Hamburgba, üresen; Anna olasz gőzös Palermóba, üresen.

— **Elgázolta a kocsit.** Zaitz Mária abbaziai szakácsnő tegnap egy kocsit alá esett, amelynek kerekai keresztül mentek a lábain. A jobblába eltörött, ballában pedig súlyos zúzódásokat szenvedett. Az abbaziai mentők a fiumei kórházba szállították.

Richter cipői a legjobb és legegészségesebbek.

RICHTER FERENC cipész-mester Flume Corso 37, Via Municipio 2 és Abbazia Reichstrasse 39.

— **A doktor ur.** (Panasz-levél.) Mult hó 30-án reggel 8 óra 30 perckor elmentem Friedmann Dávid dr. pályaorvos urhoz, hogy jöjjön el a lakásomra súlyos beteg 4 éves kis leányom megvizsgálása és gyógykezelése végett. A doktor ur erre azt felelte, hogy hogy kívánhatom azt, hogy ő olyan messze ilyen melegben gyalog feljőjjön, hozzuk le a gyermeket hozzá. Erre azt feleltem, hogy a gyermeknek nagy láza van, igen beteg, nem lehet lehozni s erre irt a doktor ur orvosságot anélkül, hogy a gyermeket látta volna. Ugyanazon a napon délután nóm a lakására ment s mivel a doktor ur nem volt otthon, kérte az őt fogadó hölgyet, hogy ha a doktor ur hazajön, jöjjön fel, mert a gyermekem nagyon beteg. És így feljött este 6 órakor, de nem nyilatkozott, hogy a gyermeknek mi a baja, csak a reggel irt gyógyszerrel rendelte használatra. Én mint apa és a nóm is pontosan betartva utasításait, a gyermek folyton-folyton rosszabbodott, úgy annyira, hogy vasárnap éjjel már a legrosszabbtól tartottunk. Persze, hétfőn reggel az volt az első dolgom, hogy a pályaorvos urhoz mentem, jelentve, hogy gyermekem sokkal rosszabbul van, jöjjön fel, amire ő engem feljelentéssel fenyegetett. Elvi kérdés az — mondotta — hogy a gyermeket le kell hozni hozzá. Erre én azt feleltem, hogy igen, ez csak olyan gyermekre vonatkozhatik, aki könnyű természetű beteg, nem olyan súlyos betegre, mint az enyém. Azt lehozni nem lehet és nem erőszakolom a doktor urat, hogy feljőjjön, mert van privát orvos elég. Ezzel eltávoztam tőle és ugyanakkor elmentem dr. Schwalba Antal urhoz, aki 1/2 1 órakor fel is jött, megvizsgálta a gyermeket és egyelőre megállapította, hogy a gyermeknek a tüdeje meg van támadva. Ugyanesek hétfőn este a pályaorvos ur is feljött, aki a gyermeket megvizsgálván, következőképp nyilatkozott: A gyermeknek semmi baja nincs, egy kis láz, nem betegség, orvosságot semmit se adjunk, csak kakaót enni. Távozása előtt még azt mondta, hogy külön kanalat, és szét és poharat használjunk a gyermeknek. Kérdezem hát, ha a gyermeknek nincs semmi baja, miért kell használni külön evőeszközt és poharat. Ez a kijelentés oly ellentétes és ebből csak azt lehet következtetni, hogy ez azért történt, hogy többet én ne háborgassam. Ezen kijelentésének dacára a dr. Schwalba ur által rendelt gyógyszert használtuk és ma azaz folyó hó 5-én délben megállapította dr. Schwalba orvos ur egész biztosan a gyermek betegségét, amely nem más, mint *tüdőgyulladás*. Kérdezem a közvéleményt: lehet-e bizalmam nekem a pályaorvos urhoz? Ha ő reá hallgatók, ma talán a gyermekem nincs az élők sorában. Már pedig nekem a gyermekem igen becses. Fiume, 1913. jun. hó 5-én. *Valovits Mihály*, máv. raktárnok.

— **A Cserzőanyaggyár rt. tőkeleszállítása.** A Cserzőanyaggyár rt., amely néhány év előtt alakult Fiumében, közgyűlésre hívta össze részvényeseit a részvénytőke leszállítása és ennek új elsőbbségi részvények kibocsátásával való pótlása tárgyában. A vállalat milánói tőkepenzesek közreműködésével alakult 1.2 millió korona alaptőkével. Eddig még nem fizetett osztalékot és a mérleg csak jelentéktelen nyereséggel zárult. A vállalatnak most új tőkére van szüksége, de ezt csak úgy szerezheti meg, ha a törzsrészvényesek elsőbbségi részvényeseknek engedik át helyüket, a mi meg is fog történni olyformán, hogy leszállítják a részvénytőkét és nagyobb összegű elsőbbségi részvények kibocsátásával fogják pótolni, illetve az új tőkét megszerezni.

— **Hajsza egy szökevény tengerész után** Néhány héttel ezelőtt — mint akkor megkor megirtuk — Kovacevics Frigyes fiumei születésű haditengerész Pólaban egy rendőr a kardjával megvágta, mert Kovacevics ittasi állapotban inzultált egy leányt s a rendőrt is tetteleg bántalmazta. A haditengerészt a tengerészeti kórházba vitték, a honnan sikerült elszöknie. Fiuméba jött s itt tegnap éjjel Faccini rendőr ráakadt és bekísérte a rendőrségre. Kihallgatás után átad-

ták az érte jött katonai őrzésnek, amely a kaszárnyába vitte. Tegnap reggel át akarták adni a haditengerészeti kiegészítő parancsnokságnak. Amikor a via Trieszten kísérték, sikerült ismét megszöknie s a Giardino felé szaladt. Az őrzés után akart lőni, de az utána járókat is voltak. Kovacevics a Giardinoban egy rendőr tartóztatta fel. A haditengerész kést rántott s azzal akarta megijeszteni a rendőrt, aki kardot rántott. Amíg a rendőr kihuzta a kardot, Kovacevics villámgyorsan, macskaügyes-séggel felugrott egy falra s egy ablakon keresztül egy kárpitosnak a lakásába. Az ágy alá bujt s onnan huzták ki a rendőrök, akik időközben segítségül jöttek s bekísérték a rendőrségre. Innen az őrzés után ismét elvitte s átadta a haditengerészeti parancsnokságnak.

— **A temetőben aludt.** A cosalai temető őr tegnap reggel bejelentette az ottani rendőri kirendeltségnek, hogy a sírok között egy alvó nőt látott. Egy rendőr a temetőbe ment és felköltötte az alvó nőt, akit a rendőrségre kísért. Itt megállapították, hogy Glad Katalin 24 éves vrboskói leány, aki csavarogni szokott s szállás hiányában tegnap éjjel a temetőben aludt.

— **Eltűnt leány.** Cesnik Mária háziaszony bejelentette a rendőrségnek, hogy Groschnigg Berta 24 éves leány, aki nála lakott, vasárnap sétára ment s azóta nem tért vissza.

— **Fiumei magyarosság.** Nemrég megirtuk, hogy a fiumei mozik milyen ékes magyarossággal ismertetik a vászonra kerülő kép szövegét. A legtöbb fiumei mozi egyáltalán nem ad magyar szöveget, csak olaszt, de van olyan, amely a magyarok lakta városrészben van, tőlük él és így kénytelen „magyar” szöveget is adni. Ilyen pl. a *Margherita-mozgó*, amely legutóbb így ismertette „A megkísértés” című drámát:

„RÖVID KIVONATA: Krisztus születése előtt az India földjén Quinetrea híres nő mindent megtesz, hogy meghódítsa Karma szívet, aki tudni sem, a róla. Ezért Quinetrea boszut esküszik. Boszúsítja magát a templomba s ott anélkül, hogy Karma tudná beleszeret az istennőbe. Quinetrea ekkor azonban visszautasítja őtet.

A már napokban Karmából az angol Leslie Ádám lett. Édes atyjával elmegy Elő-India földjére, hogy meglátogassa apjának fogadott leányát Lilliam Whitét. Mindhárman elmennek a templomba s ott Quinetreat találják buzó alakjába átváltoztatva. Leslie egyedül marad amikor Quinetrea női formáját veszi fel s Leslienek egy amulettel ajándékoz, menyasszonya részére. Aki, amikor átveszi mély álomba merül.

Átlátja az elmúlt dolgokat s ráborul menyasszonya holttestére és meghal. Quinetrea pedig visszanyeri női formáját.”

Tessék ebből kiokoskodni a valóságot. Szegény fiumei magyar ember, ilyen bolondgombákat kénytelen bevenni.

— **Elsülyedt vitorlás.** A piranoi kikötőben lajstromozott Gloria nevű vitorlás, a melynek Benier Antal volt a tulajdonos-parancsnoka, a muggiai öbölben felborult és mert homokkal volt megterhelve, a beható viz hamar elsülyesztette. A legénység a parancsnokkal együtt uszva igyekezett menekülni. Szerencsére a partról észrevették a balesetet és egy motoresónakot küldtek segítségükre, mely felvette a hajótörötteket. Az Audax osztrák kinestári gőzös azonnal a helyszínre sietett és megállapította, hogy a Gloria 25 méter mélységben van.

— **Jelenet a moziban.** Tudvalevő, hogy a mozgósínházakban mindig figyelmeztető sorok jelennek meg a vásznon: A hölgyek kéretnek a kalapot levenni!

Igen ám, de a hölgyek nem mindig veszik le a kalapjukat, mert Pucora Amadilné nem azért adott nyolevankét koronát egy rózsaszín plörözért, hogy azt az ölben szorongassa. Egy fiumei hivatalnoknak tegnap nagy bosszúságot okozott egy ilyen hatalmas plöröz. Ugyanis öngagságát hiába kérte:

nem vette le a kalapját.

— De nagysád — könyörgött a fiatal ember — én semmit se látok a maga tollától. Néhány percig tartott ez az eredménytelen könyörgés. Végre esőnd lett. Őt perc múlva öngagsága meggondolta a dolgot és a fejét félrehuzva, átszólt a férfihez:

—Ugy-e, így már lát, már nem zsenirozza a kalapom tolla?

— Persze, hogy nem — szólt a fiatal ember — nem zsenirozhat, hiszen az előbb már levágtam a kis ollómmal.

— **Zátonyra futott hajó.** Newyorkból jelentik, hogy egy osztrák gőzös, mely Mont realból Trieszt felé haladt, a Lorenzo folyó torkolatánál, Sant-Antonio mellett zátonyra került. A hajó megrongálódott és sok víz tódult beléje. Buvárok fáradoznak azon, hogy a hajót kijavítsák.

— **Az Austro-Americana kivándorlóháza.** Az Austro-Americana hajóstársaság Triesztből induló kivándorló-hajóinak forgalma alig egy hónap alatt megsokszorozódott. Mióta a Magyarországra vonatkozó koncessziót megkapta, a társaság Triesztben lévő kivándorló-háza képtelen befogadni a tömegesen érkező kivándorlókat. A folyton növekedő forgalom arra bírta rá az Austro-Americana igazgatóságát, hogy új kivándorló-házat létesítsen. A társaság a Trieszt közelében lévő Barcola melletti Kriesch-katélyt rendeztette be kivándorlóháznak, hol ezeröttszáz kivándorlót lehet elhelyezni. Barcola Trieszt környékének legszébb kiránduló helye s most a trieszti közönség mozgalmat indított, hogy az Austro-Americana miatt ne fosszák meg szórakozásától, mert a kivándorló-ház gyülevész és vegyes lakói miatt elvesztik a trieszti közönség megszokott élvezetét.

— **Corso mezi.** Ma esti új műsor: Pathé-Hiradó. — A Marmora óriáshajó fedélzetén. — Velencei álom, dráma. — Colombo, Ceylon fővárosa. — Beoncelli a futóversenyen.

x **Uj fogtechnikus.** Novák Rezső fogtechnikus műtermet nyitott a Corso 42. sz. alatt levő Mattiassi házban. Legújabb amerikai rendszerű munka. Modern higiénia.

x **Magyar ház a Lidón.** A 20 szobás Guttman-penzió Lido Via Lazzaro Mocenigo 10. Velence s a Lido egyetlen magyar háza. Penzió 12—13 lira. Magyar konyha s személyzet.

Periekt német levelező, könyvelő, nős, 9 évi irodai gyakorlattal állást óhajtt változtatni. Cím a kiadóhivatalban.

Angol, francia, spanyol, cseh FORDÍTÁSOKAT elvállal elsőrangú helybeli cég levelezője. Ajánlatok „Fordítás” jeligével a kiadóhivatalba kéretnek

Kötőgép olcsón eladó
Via Branchetta 2 II. 5

Kitűnő hegedű olcsón eladó.

Via Fratelli Branchetta I. I. em.
Egy tisztességes

A „TENGERPART” telefon sz. 229.

Telefon — Távirat.

Tisza miniszterelnök.

BUDAPEST, jun. 5. Jól értesült helyen beszélnek, hogy Lukács Tisza Istvánt ajánlja utódjául, aki hajlandó a megbízást vállalni. Tisza változatlanul átveszi a Lukács miniszteriumot.

A képviselőház elnöke, ez esetben, Bethy Pál lesz.

Lukács Bécsben.

BÉCS, jun. 5. Lukács az este ide érkezett és ma megjelenik ő felsége előtt, akinek átadja a kabinet lemondását. Ő felsége, mielőtt döntene, több politikust fog meghallgatni.

BÉCS, jun. 5. Lukács László tegnap este 10 órakor érkezett Bécsbe, ahol a Magyar Házban már vártak rá Hazai és Josipovich miniszterek, akik szintén aláírták a lemondó iratot. Lukács sokáig tanácskozott a két miniszterrel, azután Cuvaj királyi biztos látogatását fogadta.

BÉCS, jun. 5. Lukács László délelőtt 9 órakor kapta a kabinetiroda értesítését, hogy a felség délelőtt 11 órakor fogadja. Lukács háromnegyed 11 órakor autón Schönbrunnba hajtatott.

A király előtt.

BÉCS, jun. 5. Félhivatalosan jelentik: Lukács László másfél órát töltött a király dolgozószobájában, akinek átadta a kormány lemondását, egyben javaslatot tett a további teendőkről. Ő felsége a lemondást elfogadta és az ügyek további vitelével Lukács Lászlót bízta meg. Döntés a jövő héten lesz, ezt megelőzőleg legközelebb kihallgatásra mennek Tisza István és Jósika Samu báró.

Kombinációk.

BUDAPEST, jun. 5. A munkapártban most háromféle árnyalat van. A harcias rész Tisza Istvánt szeretné, a mérsékelték Berzeviczy Albert jelölése mellett foglalnak állást, míg a harmadik rész átmeneti miniszteriumot szeretne Hazai Samuval.

Hazai Budapestben.

BÉCS, jun. 5. Félhivatalosan jelentik: Hazai Samu báró ma délután vissza utazik Budapestre.

Cuvaj lemondása.

BÉCS, jun. 5. Cuvaj kir. biztos tegnap este felkereste Lukács Lászlót, akít arra kért, hogy régebben benyújtott lemondását téptesse el.

A kardaffér a katonaság előtt.

BUDAPEST, jun. 5. A tegnapi kardaffér ügyében a katonai hatóság is megindította a vizsgálatot. Az ügy Hoehburger tábornok kezében van. Horváth alezredes, ma ez ügyben kihallgatáson volt Szurmay tábornoknál.

Gerőt provokálták.

BUDAPEST, jun. 5. Politikai körökben még mindig élénken foglalkoznak Gerő százados kardafférjával. Héderváry Lehel provokáltatta Gerő vilmos századost. A segédek délután tárgyalnak.

Bécsben helytelenítik a parlamenti kardaffért.

BÉCS, jun. 5. A császárvárosban nagy feltűnést keltett Gerő századosnak képviselőházi vagdalkozása. Irányadó körökben helytelenítik, hogy személyes afférját felújva a parlament termében kardot emelt egy képviselőre, aki az összes hatóságokkal szemben a mentelmi jog védelme alatt áll. A Fremdenblatt, amely tudvalevőleg a király és az udvari körök lapja, szintén ilyen

értelemben ír Gerő Vilmos brutalitásáról és azt a következtetést vonja le az esetből, hogy a parlamenti őrség szervezeti szabályainak megreformálása sürgősen szükséges.

A mentelmi bizottság.

BUDAPEST, jun. 5. Héderváry Lehel kijelentette, hogy a mentelmi bizottság azon ülésén, mely az ő ügyével foglalkozik, nem fog megjelenni, mert tartja magát pártja határozatához.

Károlyi és Serényi grófok lovagias ügye.

BUDAPEST, jun. 5. Serényi Béla gróf földművelésügyi miniszter tudvalevőleg provokálta gróf Károlyi Mihályt, mert a nyirbátori választási harcok alatt sértőleg nyilatkozott róla a várpalotai birtokvásárlással kapcsolatban. A segédek ma délelőtt tanácskozásra gyűltek össze a Nemzeti Kaszinóban és jegyzőkönyvileg intézték el az ügyet, mert gróf Károlyi Mihály kijelentette, hogy meggyőződött Serényi korrektségéről. A birtokvásárlási ügy ugyanis nem volt a minisztertanács előtt s így annak elintézésébe Serényi nem is folytathatott bele. Károlyi sajnálkozó kijelentést jegyzőkönyvbe foglalva az ügyet békésen elintézték.

Terézvárosi ünnepi Vázsonyit.

BUDAPEST, jun. 5. Vázsonyi tiszteletere a terézvárosiak nagy társasvoceorát rendeznek a városligeti fővárosi pavillonban. Az ünnepi beszédet Molnár Ferenc, a kiváló író fogja tartani.

A Redl-ügy az osztrák parlamentben.

BÉCS, jun. 5. Georgi honvédelmi miniszter ma válaszolt a Reichsrathban hozza intézett interpellációkra. A miniszter szemlátomást fel volt indulva, mikor a Redl ügyről beszélt és hangja — különösen beszéde elején folyton el-elesuklott. Elmondta, hogy hosszú katonai pályáján ennél szegyeteljebb ügyet nem tapasztalt. Végül megcáfolta azt a híresztelést, mintha Redl alezredes a vizsgálat megejtésére kiküldött tisztek kergették volna halálba.

Vége a péksztrájkknak.

PÁRIS, jun. 5. A pékségek, több heti harc után, ma újra felvették a munkát.

György megérkezett.

BELGRÁD, jun. 5. György herceg, aki több hónapra át Franciaországban tartózkodott, ma visszatért Belgrádba.

Bolgár-görög megegyezés.

ATHÉN, jun. 5. Hivatalosan jelentik, hogy a bolgár és a görög kormányok között megegyezés jött létre. A jegyzőkönyv megállapítja azokat a semleges zónákat, amelyet a másik seregnek átlépni tilos.

Bolgárok és szerbek.

PÁRIS, jun. 5. A Matin szófiai tudósítója egy miniszterrel beszélt a kormányváltásról. Az illető miniszter többek között így nyilatkozott:

— A Gesov-kabinet a békeszerződés aláírásával teljesítette feladatát és most új helyet állott elő, amely új embereket kíván. Gesov feltétlenül lemond, mert kikerülhetetlen a fegyveres konfliktus Szerbiával és ő, mint a Balkán szövetség megteremtője, nem akarja az első lépést megtenni ennek a szövetségnek a megsemmisítésére. De más oka is van, amiért lemond. Ezzel a cselekedetével tiltakozni akar az orosz birodalom magatartása ellen. A Balkán szövetség szerződésében ki van mondva, hogy ellentétek esetén a cár lesz a döntőbíró és egy függelék, amelyet eddig még nem hoztak nyilvánosságra, úgy rendelkezik, hogy a szövetség az orosz birodalom védelme alatt áll. Most Bulgária

szabadulni akar az orosz cár biráskodásától és az orosz birodalom protektorátusától, Gesov tehát lemond, mert így nem támadhatnak nehézségek.

Ferdinánd király és Sükri pasa.

SZOFIA, jun. 5. A király Sukri basát Vrana kastélyban fogadta és vele a kastély parkjában hosszabb sétát tett.

Gesov lemond.

SZOFIA, jun. 5. Gesov miniszterelnök elhatározása megmáshatatlannak és az új miniszteriumban nem fog tárcát vállalni. A miniszterelnök ellenzi a Balkán szövetség újabb tanácskozását, melytől nem vár eredményt, viszont Oroszország magatartásában is csalódott. Utóda minden valószínűség szerint Malinov lesz. A helyzet a végsőkig elmergesedett, miután a caribrodri találkozás nem vezetett eredményre.

A párisi pénzügyi konferencia.

PÁRIS, jun. 5. A nemzetközi pénzügyi konferencia ma délelőtt összeült a külügyminiszteriumban, de ez az ülés csak formálisakat intézett el. Az érdemleges ülés hétfőn lesz.

Harc Istipnél.

BELGRÁD, jun. 5. Hiteles hír szerint Istip környékén véres ütközet volt szerb és bolgár csapatok között. A bolgárok megtámadták a szerbeket, akik nagy veszteségek után kénytelenek voltak visszavonulni, sőt Istip várát is kiürítették, amelyet most bolgárok foglaltak el.

TŐZSDE.

	Jun. 4 zárlat	Mai árf. 11 óra
Budapesti Értéktőzsde.		
Magyar hitelrészvény	818.—	816.50
Osztrák hitelrészvény	625.—	623.—
4 ¹ / ₂ -os koronajáradék	81.90	81.80
Osztr.-magy. államvasut	718.—	716.50
Jelzálogbank	427.50	426.—
Leszámitelőbank	515.50	514.—
Hazai Bank	283.—	283.—
Magyar Bank és Keresk. R.-T.	549.—	545.—
Rimamurányi	704.—	700.—
Salgótarjáni	756.—	757.—
Közúti Vasut	647.75	645.50
Városi Villamos	368.—	366.—
Adria	548.—	—
Déli Vasut	126.—	—
Magyar Cukoripar	2845.—	—
Rizsgyár	3850.—	—
Budapesti Gabonatőzsde. (50 kilogrammonként.)		
Buza áprilisra	12.04	—
Buza májusra	—	—
Búza októberre	11.63	11.56
Rozs 1913 áprilisra	—	12.03
Rozs októberre	9.48	9.42
Tengeri májusra	—	—
Tengeri júliusra	8.08	8.07
Tengeri augusztusra	8.16	8.12
Zab áprilisra	—	7.71
Zab októberre	8.50	8.50
Bécsi Értéktőzsde.		
Osztrák hitelrészvény	625.—	623.—
Magyar hitelrészvény	818.—	816.50
Osztrák magy. államvasut	719.—	715.—
Déli Vasut	126.70	123.50
Alpesi	970.50	956.—
Skoda	847.50	841.—
Osztr. koronajár.	83.10	—
Fiumei és trieszti értékek: Legutóbbi kötések átlagárf.		
Fiumei 4%-os kölcsönkötv.	92.—	—
Banca Fiumana	650.—	—
Fiumei Kereskedelmi Bank	295.—	—
Fiumei Népbank	112.—	—
Litorale Bank és Takarékszövetk.	240.—	—
I. Horvát Takarékpénztár	6100.—	—
„Indeficienter“ tengerhajóz.	500.—	—
Magyar-Horvát Gőzhajótárs.	1400.—	—
Magyar-Horvát Szabadhajózás	1100.—	—
Orient tengerhajózási társ.	1300.—	—
Alt. Forgalmi r. t. régi	1900.—	—
„Magyar Olajgyár“	1800.—	—
„Magyar Olajgyár“ új	202.—	—
Austro-Americana	292.—	—
Navigazione Libera Triest	643.—	—
Osztrák Lloyd	584.—	—
Stabilimento Tecnico	9850.—	—
Ampelea Szeszpároló Rt.	436.—	—
I. Trieszti Rizsgyár	717.—	—
„Kerka“ dalmát vízművek r. t.	431.—	—
Spalato Portland Cement	396.—	—
Assicurazioni Generali	Nap.	891.—
Riunione Adriatica	3910.—	—

IDEGENFORGALOM

(Mouvement d'étrangers)

— Az abbáziai penzió és a magyarok.
(Panaszos levél.) Hónapokkal ezelőtt Abbáziába készültem családommal több heti üdülésre. Hogy jó lakást biztosítsak magamnak, előzetesen levelet irtam az ottani Speranza-penzió tulajdonosának és közöltem vele, hogy családommal érkezem, tartson fenn számomra megfelelő lakosztályt. A penzió tulajdonosa visszaírt, hogy megfelelő lakás fog várni hoteljében. Amikor odaérkeztem, legnagyobb meglepetésemre azzal fogadtak, hogy ninesen számomra hely, a penzió tulajdonosa ugyanis közben kiadta a számomra fentartott lakosztályt másnak, akitől talán valamivel többet tudott kicsikarni, mint tőlem. Pert indítottam ellene a voloscai bíróságnál, amely nekem adott igazat és 226 korona 50 fillér kártérítést ítélt meg nekem s elmarasztalta a szállodást a költségekben is. Az abbáziai szállótulajdonosok ezután az ítélet után, azt hiszem, tisztességesebben fognak elbánni a magyarokkal, akik esztendőről-esztendőre több pénzt hagynak ott náluk.
Z. B.

ABBAZIA

tegnap érkezett fürdővendégei:
(Hötes arrivés hier:)

Andressi Alexander dr. Petre	Kolb
Bick Emil Lemberg	Kolb
Bazek Kazimir Lemberg	Schanzer
Büek Ede dr. Temesvár	Stefania
Buben Jindrich Prága	Brncic
Biró Ignác Budapest	Vécsy
Brunner Rudolf Amstetten	Bellevue
Beitler Hans Linz	Bellevue
Blazej Frantisek Kral	Brncic
Boryslowski Michael Lemberg	Steinacker
Chotowinsky Jaroslav Riechenberg	Off. K.
Dixan Allen Cluoga	Stefania
Doboszynski Edward Sanok	Staatsb. K.
Eichler Edmund Bielitz	Jolanda
Fiehl Leopold Wien	Stefania
Ferencz Zsigmond M.-Vásárely	Bellevue
Fatka Max dr. Prága	Staatsb. K.
Fechner Oswald Wien	Offiz. K.
Grossmann Armin	Royal
Gotlieb Pál Budapest	Lido
Goldstein Mór Budapest	Al Mare
Götz Marian Lemberg	Schanzer
Cerny Vaclav dr. Sedlec	Londr
Gessner Hermann dr. Nürnberg	Antonienh.
Gronz István Tatabánya	Scheller
Gugimayer Barbara Zára	Stiglic
Hollaender Ignác Arad	Speranza
Hronda Ladislav Rondnice	Londr
Hevivig Paul Frankfurt	Scheller
Hartt László Budapest	Lackner
Jaworski Leon Lodz	Stefania
Jankovits Iréne Békéscsaba	Hermitage
Knop Franz Wien	Slatina
Kascherenther Berta Troppau	Staatsb. K.
Kalmus Ignác Wien	Staatsb. K.
Knop Aloisia Wien	Offizirs K.
Kunst Robert Budapest	Szegő
Korbuli Mária Budapest	Szegő
Kunsti Erich Póla	Stiglic
Lajos Lázár dr. Budapest	Palace
Latzel Ottó dr. Vinohrady	Londr
Mayer Gusztáv Aussig	4 Jahreszeit.
Maly Jeroslav Praha	Brncic
Medllinger S. Wien	Traube
Mayer Franz Wien	Stefania
Meuhsler Emilie Wien	Stefania
Montolion Szabadka	Stefania
Milch Károly Budapest	Quitta
Novák Franz Semlin	Offizirs K.
Nagy Árpád Budapest	Stefi
Oswald S. Békéscsaba	Hermitage
Pesautz J. A. Golc	Londr
Reich Arnold Wien	Hammar
Révész Ilonka Budapest	Quitta
Rubik Jon Pesen	Londr

Reichseit Péterné Csaba	Szegő
Roheim Margit Mohács	Vermes
Rákos Ernő Budapest	Vécsy
Szauer Antal Szeged	Hammar
Szalay Bálint Ács	Hammar
Skliba Rudolf Prága	Staatsb. K.
Serdanovic Johan Wien	Royal
Syrlin Georg Brünn	Offizirs K.
Santic Gyuro Zágráb	Liburnia
Sándor Lajos Budapest	Al Mare
Dr. Stein Lázárné M.-Vásárhely	Szegő
Spitzer Mór Szemlak	Piccola
Schiekl Alfons Lemberg	Offizirs K.
Spanner Alois Klosterneuburg	Offizirs K.
Schwertführer Emma Wien	Offiz. K.
Scheiber József Marcali	Jolanda
Ullreich Leopold Wien	Staatsb. K.
Vadász Miklósné Budapest	Lido
Vimmer Kálmáné Bény	Royal
Wieszbovicz Boleslav Lemberg	Kolb
Wagner Dániel Békéscsaba	Hermitage
Tronsich Vincenz Grác	Al Mare

Tengeri fürdő Lusinpiccolo Cigale Strand-Hotel és Bellevue penzió - Cigale -
Minden kényelmet biztosító elsőrangú családi otthon. Magyar ház. Prospectus.

VELENCE.

ORIENTAL NAGY KÁVÉHÁZ

Riva degli Schiavoni, a Lidora induló hajók kikötőjével szemben.
Tagás terasz — Játéktér amerikai bar. — Modern berendezés. — Központi fűtés. Kitünő szellőztetés.
Naponta 4-től 6-ig és fél 9-től 12-ig szimfonikus zenekar.
Mozgóképelőadás teljes világítás mellett.
Naponta új műsor.

Kőbányai Polgársör,

a Florian, Quadri és Orientale kávéházak, (Szt. Márktér és Riva degli Schiavoni) valamint a Grand Hotel Lido sörcsarnoka közönségének legkedveltebb itala.
Vaerin Testv. és Tsa.

Hungária szálló

Lido - Venezia.
Elsőrendű új szálló. Lift, fürdőszobák stb. Magyar és francia konyha. Kitünő italok.
: PENZIÓ 10 LIRATÓL FELJEBB. :

Marino szálló Lido-Venezia

(az Excelsior mellett).
Nagy étteremmel. — Modern kényelemmel. — Mérsékelt árak. — A penzióba fürdőkambin használata is bele vehető.
Vianelli A. tulajd.

CIRKVENICA.
Therapia pavillon.
Elsőrendű kávéház. Kitünő italok fagyalt, hideg felvágott stb. Olcsó árak.
Hutter Ferencz
a fiumei De la Ville volt főpincére.

VELENCE
Bonvecchiati szálló
a Szt. Márk-tér közelében. Villanyvilágítás lift, gőzfűtés, fürdők, nagy éttermek.
— Teljes penzió napi 10 liráért. —

Lido - Venezia
SPLENDID-HOTEL
(Villa Principessa Giovanna.)
Elsőrangú szálló 100 szobával. — Kitünő konyha. — Penzió 11—15 lira. —

Hotel Pilsen Meublé
110 szobával 3 lirától személyenkint. Lift, fürdők.
Motorcsónak Caprani G. tulajd.

Ekszer - arany - és chinaezüst - áruk

Steiner Ferencz

Fiume, CORSO 35.
Telefon szám 206.
dús választékban szigorú szolid kiszolgálás mellett kaphatók

Mindenkinek kedves
Ajándék
FIUME, kikötővárosból
„1 zsák kávé“
(en miniature) legfinomabb pörkölt kávéval töltve.
Kapható -3minőségben-
6, STOCHEL csomagolásban.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító
GYOGYSZERTÁRA
a városi torony mellett
Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerpanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szépítőszerek stb. sfb.

Nyomatott a „POLINNIA“ Fiumei Kereskedelmi Nyomdában (Telefon száma 400).

KÖZGAZDASÁG.

—«O»—

+ **Vámunió Szerbiával?** Pasics szerb miniszterelnök a Narodni Liszty belgrádi levelezőjével beszélgetést folytatott, a melynek befejező része a szenzáció erejével hat a magyar közvéleményre. „Noha Ausztria és Magyarország megtagadta tőlünk az Adriára vezető utat, mégis barátságban akarunk lenni a szomszéd monarchiával. Ausztria és Magyarország eliheti, hogy mi mindent el fogunk követni a jó szomszédos viszonyért. A háboru után szükségünk van a békére. Jovanovics szerb bécsi követ ebben az irányban magkapta a direktívát. Ismételt hangoztattam Ugron magyar és osztrák követ előtt: itt az idő, amikor a Magyar és Osztrák monarchia barátságával elfoglalhatja Szerbiát és magához csatolhatja Ha Magyarország és Ausztria Szerbiával való vámunióra gondol, akkor most meg kell teremteni alapját.“ Az utolsó pár sor, különösen ha nemcsak Pasics, de a bécsi irányadó körök felfogását is tükrözi, szenzációs jelentőségű. Lehet, hogy Pasics csak útőkártyának szánta a bolgárokkal való vitában. Lehet, hogy más célja van vele, a mi figyelmünket mindenestre megérdemli a legnagyobb mértékben.

+ **Az amerikai bevándorlás korlátozása.** Washingtonból jelentik: Dillingham szenátor törvényjavaslatot fog benyújtani, mely kimondani kívánja, hogy évenként valamely országból csak a már abból az országból Amerikában élők tíz százaléka vándorolhat be. Dillingham úgy véli, hogy javaslat a görög, olasz, török, osztrák és magyar bevándorlók számát csökkenteni, az északnyugat- és nyugateurópai országokból jövő kivándorlók számát pedig emelni fogja.

— **Phylloxera a tengerparton.** A phylloxera által kipusztított híres tengerpartvidéki szőlőket óriási áldozatokkal újra ültették és az isztriai, de különösen a dalmáciai szőlők ma már óriási mennyiségű bortermelnek és exportálnak, úgy, hogy a dalmát borkereskedelem egyike a legjelentékenyebb közgazdasági tényezőknél. Nagy veszedelem fenyegeti most ennek a sziklásországnak ugyszólván egyetlen mezőgazdasági ágát, mert Koresula tengerparti községben Marsics szőlészeti és borászati vándortanító megállapította, hogy a phylloxera több ezer szőlőtőkét inficiált.

+ **A hajóstársaságok és a kormány.** — Kellemtelen helyzetbe jutott az Adria és a Magyar Keleti Tengerhajózási Rt. a kormánnyal szemben. A két társaság másfél esztendősz huza-vona után szerződést kötött

a kormánnyal a lejárt szerződés kibővítése dolgában, de mindaddig nem számít a szerződések tartós voltára, amíg a törvényhozás meg nem szavazza őket. A Magyar Keleti Ausztráliát választotta magának, az Adria több új viszonylatot és gyorsjárókat. Be is rendezkedtek már az új viszonylatokra, január elseje óta élvezik is a magasabb szubvenciót, noha nincsen reá törvényes hozzájárulás. A Magyar Keleti azonban sokat szenved azáltal, hogy nincsen kezében a végleges szerződés, mert anélkül nem építheti meg az ausztráliai utca alkalmas hajókat. Az Adria is drukkol a kormány bukása miatt, bárha valószínű, hogy az új kormány respektálni fogja az előző kormány megállapodásait.

— **Cseh liszt a fiumei kikötőben.** A csehországi nagy malmok az utóbbi időben mindig több és több lisztet szállítanak a tengeri kikötőkbe, ahonnan hajókon megy tovább a magyar malmok fejlődő konkurrensainak a gyártmánya. A prágai, pilseni és mali-smericsi malmokból naponta átlag 25 vagon buzaliszt érkezik Fiuméba azzal a rendeltetéssel, hogy az Ungaro-Croata hajóstársaság az árut Dalmáciába szállítsa. A dologban az a legszomorubb, hogy a cseh liszt azokban a városokban hódított tért, a hol eddig kizárólag a magyar liszt dominál.

+ **Unio Élet- és Gyermekebiztosító-intézet mint szövetkezet** (ezelőtt: Első Leánykiképzési-Egylet Budapest, Teréz-körut 40—42. Alapított 1863-ban.) Folyó év május havában 1,246.400 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 968.500 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében 146.935 korona 52 fillér fizettetett ki. Ez év január 1-től május 31-ig bezárólag 6,189.200 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 5,015.000 korona értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosítási összegek fejében a folyó évben 769.559 korona 64 fillér, és az intézet fennállása óta 21,194.853 korona 66 fillér fizettetett ki. Ezen intézet az élet- és gyermekebiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett. — Fiumei főigynökség: Via Verneda 3. sz. I. em.

Hattyu gőzmosóda

Fiume, Via Acquedotto 2 sz. (Kucich ház) fiókot nyitott a Via Goldoniban (a Dubravčić házban). Kifogástalan szép gallér, kézelő ing- függöny- és bluztisztítás klór nélkül. Gyors kiszolgálás. Telefon 9-88. Tisztelettel

Bredár Lajos.

A kinek eladó **használt butora van** vagy **olcsón akar butort venni** (részletfizetésre is) forduljon bizalommal

HERSKOVITS S. butorkerekedőnél

Via G. Parini 6. szám.

Telefon 12-03 szám.

A legajánlatosabb fiumei szállók:

„Deák“ szálló

a Deák-korzón és dependance-a a

„Bonavia“ szálló

Via Edm. De Amicis 4.

Mindkét szállóban kitünő konyha és árnyas kertek. Fajborok és kőbányai polgári sör.

Tulajdonos

Ederer-Burger Gyula.

APOLLO SZÍNHÁZ

Igazgató: TROPFAUER ÁRMIN

Via Alessandro Volta 6 (A De la Ville és az Imperial szálló közötti utcában).

Junius 1-től 15-ig

Szenzációs műsor!

Hofer Miksa rögtönző énekes. — The Retlas tánckettős. — Goltz Giza orosz táncosnő. — Hildelgard szkecs és az összes szerződött műsorok fellépte.

Előadás után kabaré szabad bemenettel.

VENEZIA

HOTEL PENSION VENIER

San Marco Ponte Goldoni. Szobák 2½ lirái, teljes ellátás napi 8 lirától feljebb. Német kiszolgálás.

MERCEDES

Az autók királya!

—= Bárdi r. t. =—

Budapest VI Lehel-utca 25 sz.

Városi üzlet: V. Mária Valeria u. 1.

Dunántuli fiók: **GYÖR.**

Cantridai fürdő és vendéglő

Tengeri fürdő, 250 szép kabinnal és napkurára szolgáló külön terrasszal. Nagy árnyas vendéglői kert terrasszal és tekepályával. Kitünő konyha és kifogástalan borok. Kőbányai polgári sör. Villanyos összeköttetés Fiumétől a fürdőig. Vasár-és ünnepnapokon délután zene-hangverseny.

Fürdőjegyek fehérneművel 40 fillér.

Olcsó bérletjegyek.

PAPETTI

Umberto és Demetrio cég

értesíti nagyrabecsült vevőit és a mélyen tisztelt közönséget hogy a Calle del Tempio és a Via G. Simonetti sarkán levő saját helyiségeiben június elsején

új kézműáru divat- és konfekció- üzletet nyitott,

melynek elsőrendű gyárakból származó, teljesen újonnan beszerzett, nagy választékára a vásárló közönség szives figyelmét felhívja.